

**Bærekraftig reiseliv, bærekraftig
hyttepolitikk eller ”berre kraftig
hyttebygging”?**

**Presentasjon på ”Kommuneplankonferansen 2012 –
Kommuneplanlegging som ekstremsport”**

Voss kulturhus, 6. februar 2012

**Carlo Aall
Forskingsleiar
Vestlandsforskning**

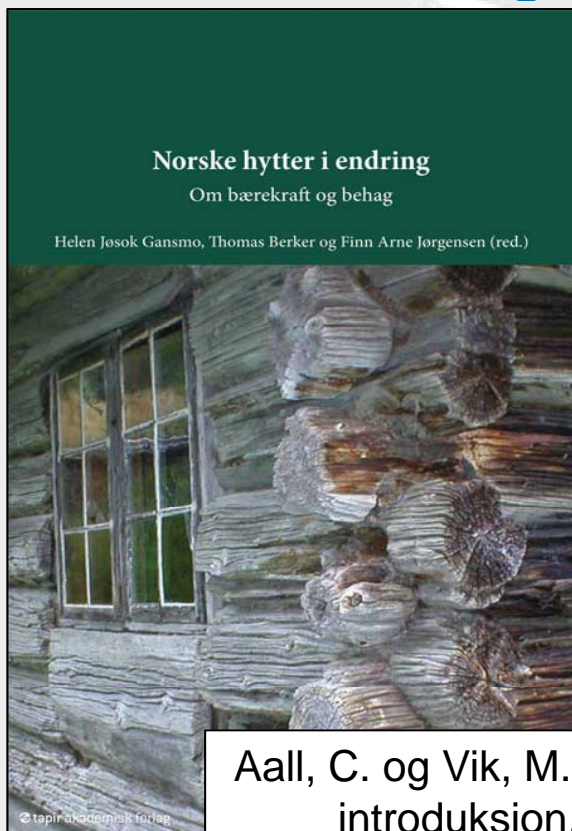
Først en tilståelse.....

Jeg har nettopp (for 6 måned siden) blitt en lykkelig hytteeier, men den er:

-ei gammel tømmerhytte
- rimelig (600.000 kr)
-uten strøm
-uten innlagt vann
-i et (svært) spredt hyttefelt
-som er regulert til å være nettopp dette: spredt, uten strøm og innlagt vann og med rimelige hytter
- ...og der det er fullt mulig å komme til med buss (og litt drosje) – et tilbud vi alt har benyttet oss av mange ganger

...og så kilden til presentasjonen: To artikler i hver sin bok utgitt på Tapir Forlag

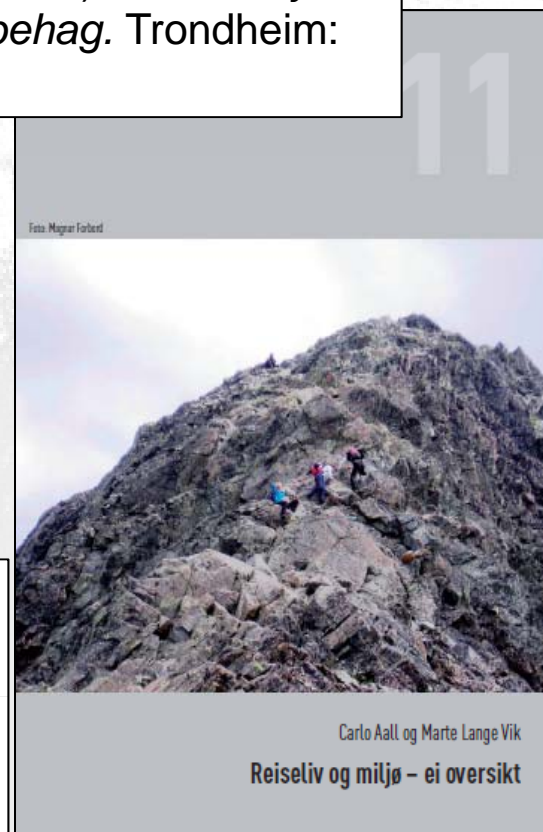

Norske hytter i endring
Om bærekraft og behag

Helen Josok Gansmo, Thomas Berker og Finn Arne Jørgensen (red.)

Aall, C. (2011): Hyttebruk og miljø: en arena for nøysomhet eller overforbruk? I Gansmo, H.J., Berker, T., Jørgensen, F.A. (2011): *Norske hytter i endring. Om bærekraft og behag*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag

Aall, C. og Vik, M. (2012). Reiseliv og miljø – ein introduksjon. I Forbord, M., Kvam, G.-T. og Rønningen, M. (red.). *Smak, kultur og opplevelser – nye ideer om reiseliv i Noreg*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag

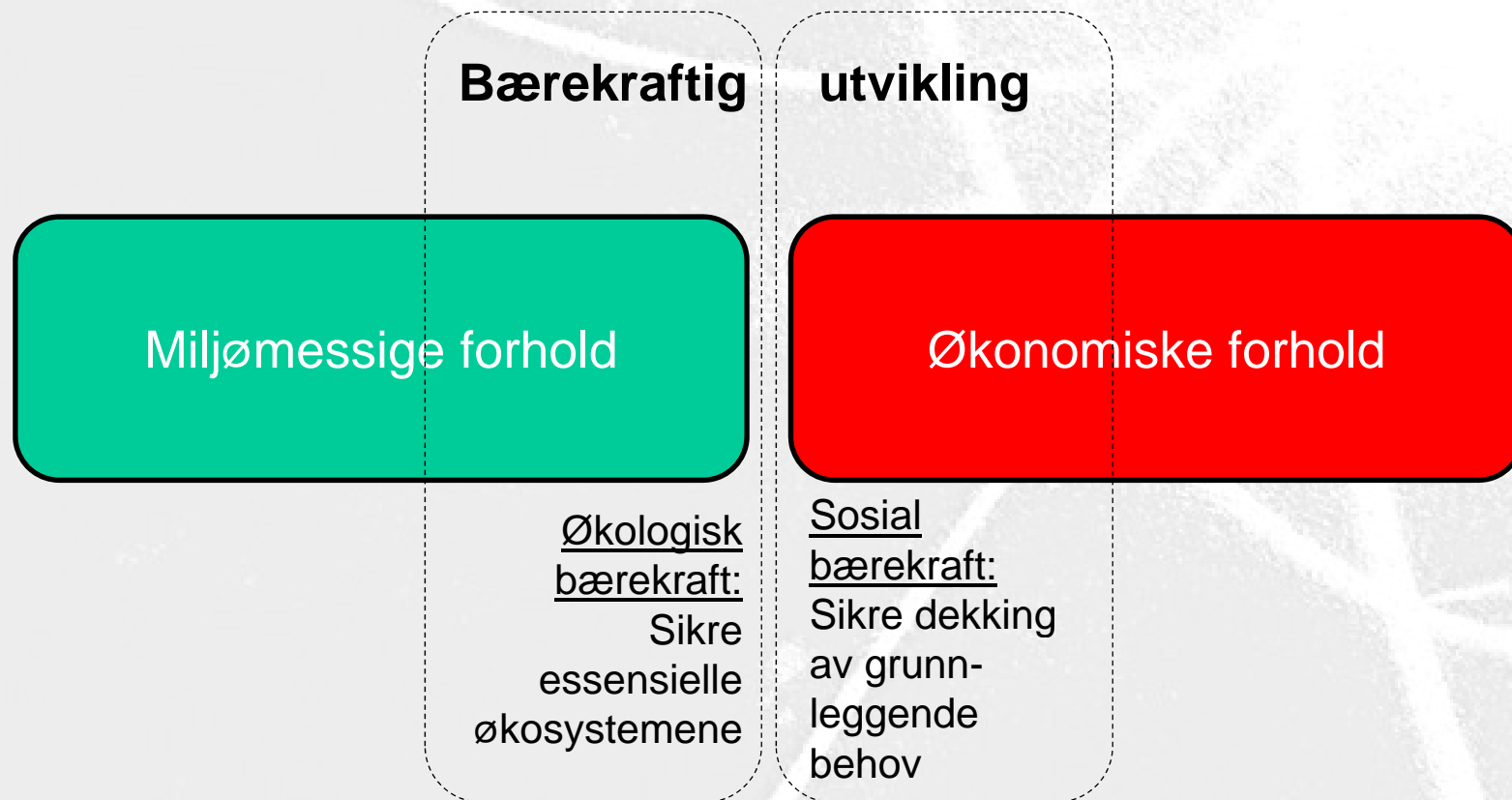

Carlo Aall og Marte Lange Vik
Reiseliv og miljø – ei oversikt

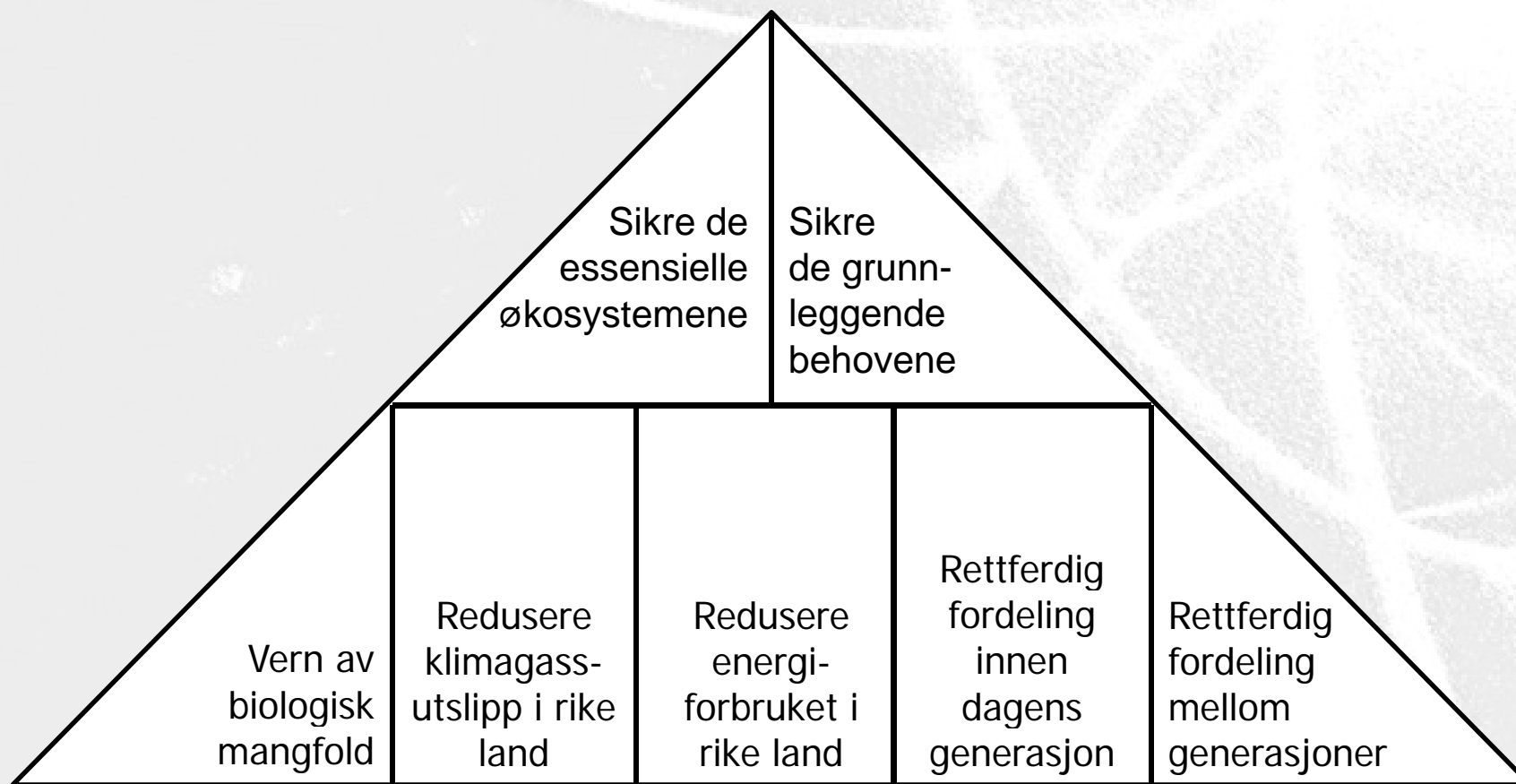
Men nå til det jeg egentlig har tenkt å snakke om:

- **Hva er bærekraftig reiseliv?**
- **Hvor bærekraftig er norske hytter?**
- **Hva er bærekraftige hyttepolitikk til forskjell fra ”berre kraftig hyttebygging”?**

Bærekraftig utvikling er "noe" – ikke "alt"!

Bærekraftpyramiden

Hytter og bærekraftig utvikling

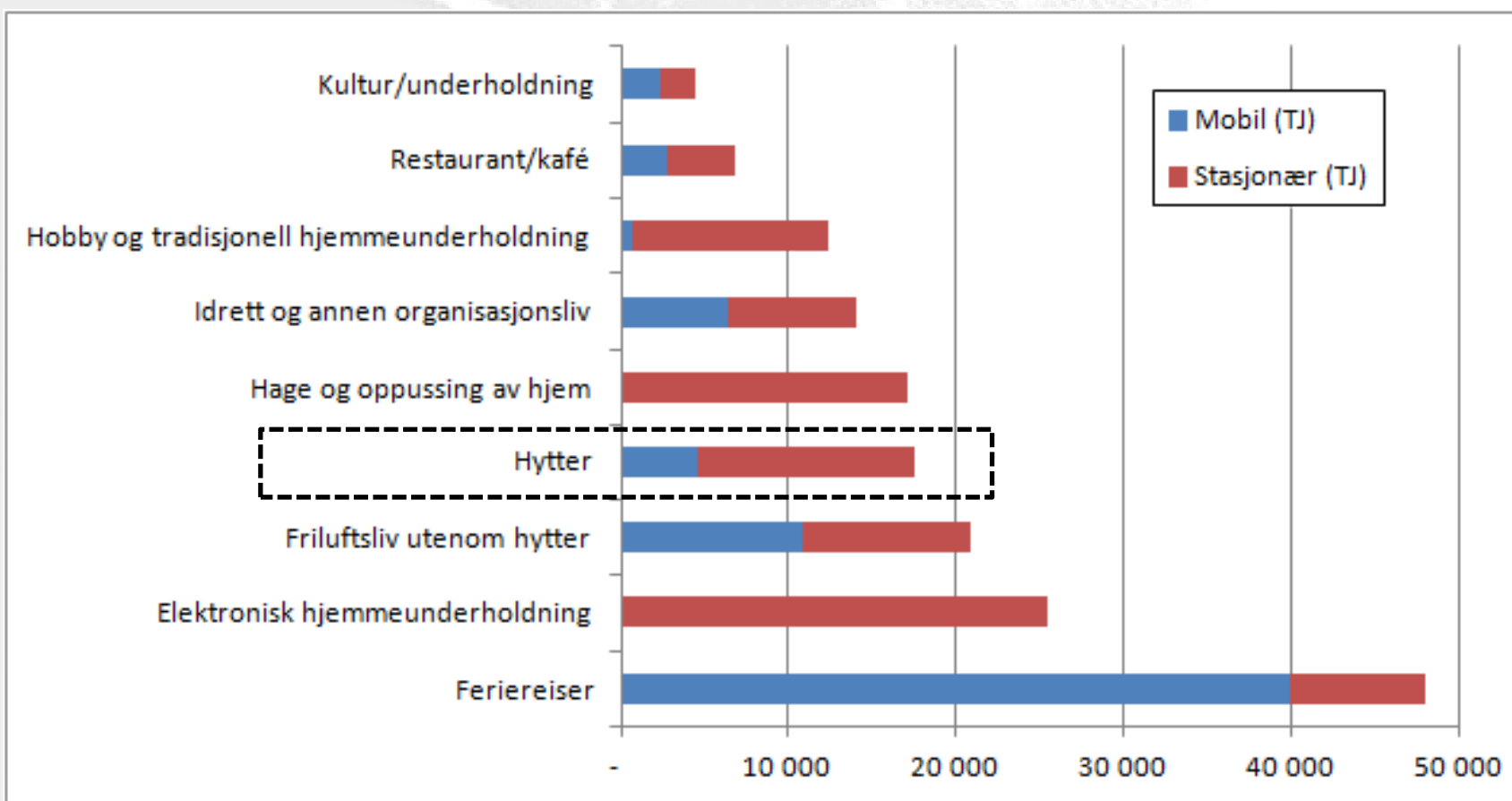
Del av problemet

- Energi
- Biomangfold
- Forbruk

Del av løsningen

- Friluftsliv
- Naturkunnskap
- Sakte tid

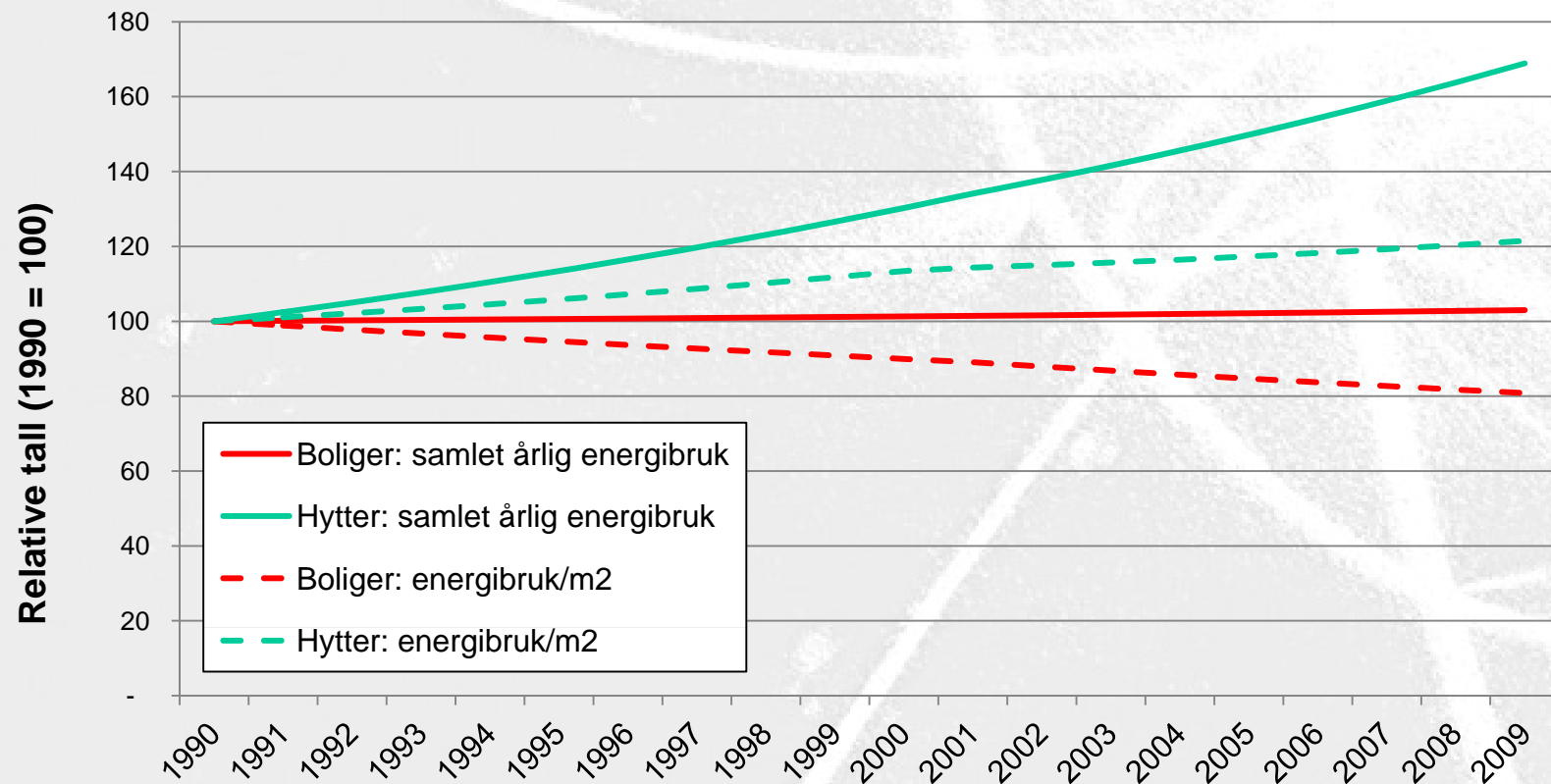
Energibruk utløst av nordmenns fritidsforbruk i 2005

Fordeling av energiforbruk hytter

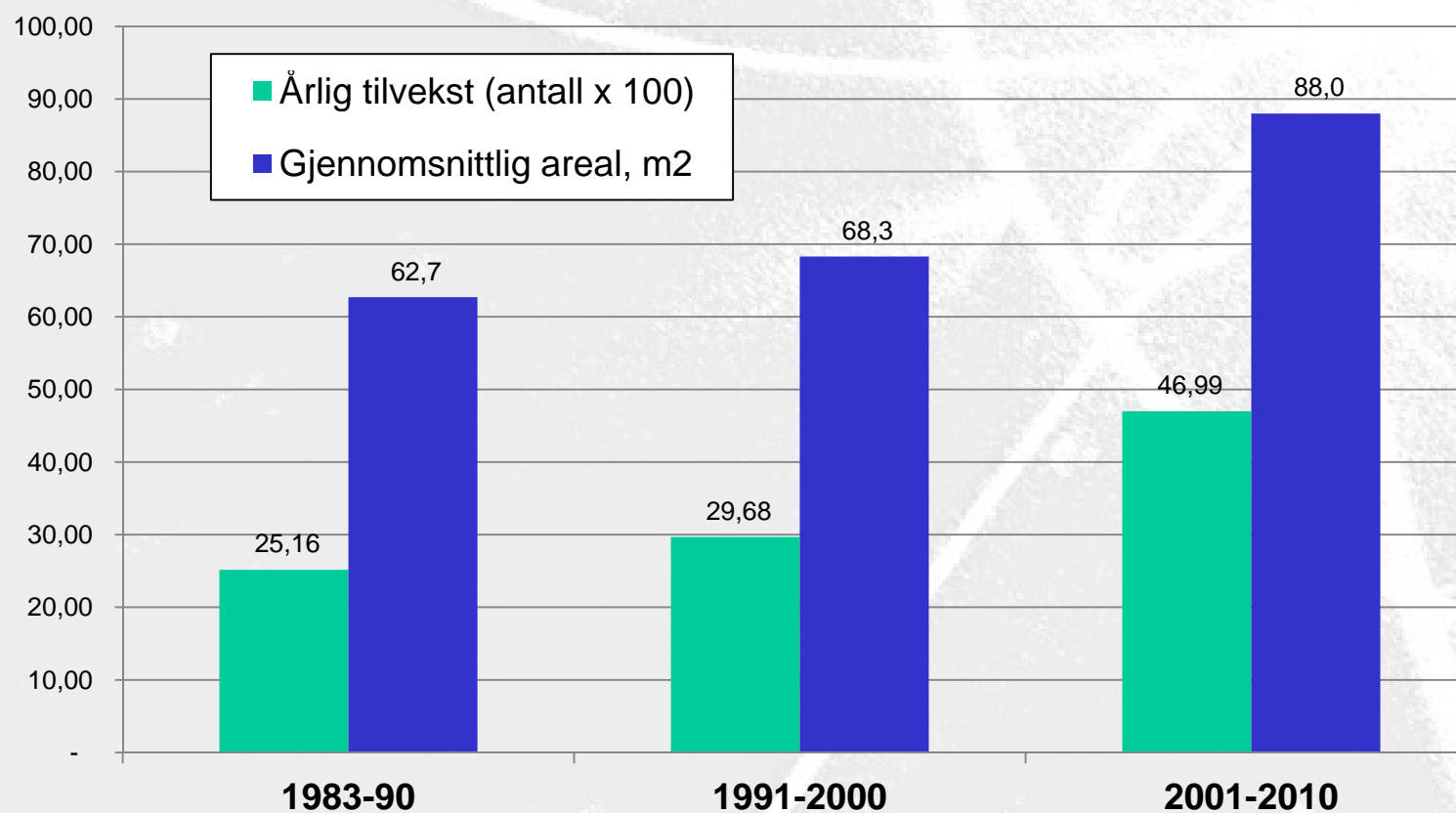
- **Bygging (14%)**
 - Bestanden av hytter i Norge har økt med 130% fra 1970 til i dag
- **Vedlikehold (27%)**
 - Bestanden av hytter er i dag ca 440 000
- **Drift (38%)**
 - Del av hytter med innlagt el, innlagt vann, WC, bad og oppvaskmaskin har økt fra 113% i perioden 1970-89 til 43 % etter 1990
- **Reiser til og fra hytter (22 %)**
 - Bilandel har økt fra 85 % i 2001 til 92 % i 2010

Energiforbruk i boliger og fritidshus (1990 = 100)

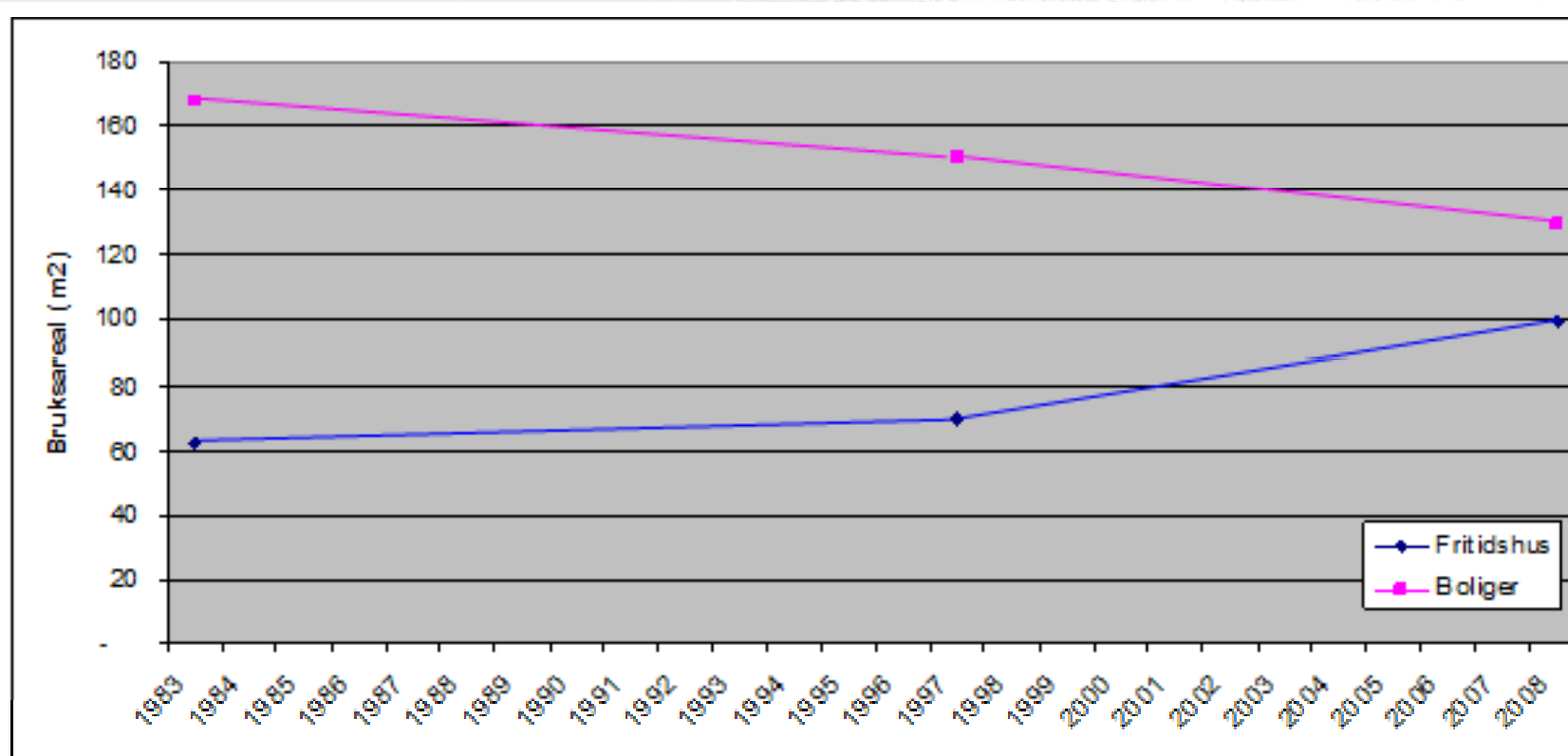
Kilde: Vestlandsforskning 2012

Årlig tilvekst av antall og størrelse for hytter

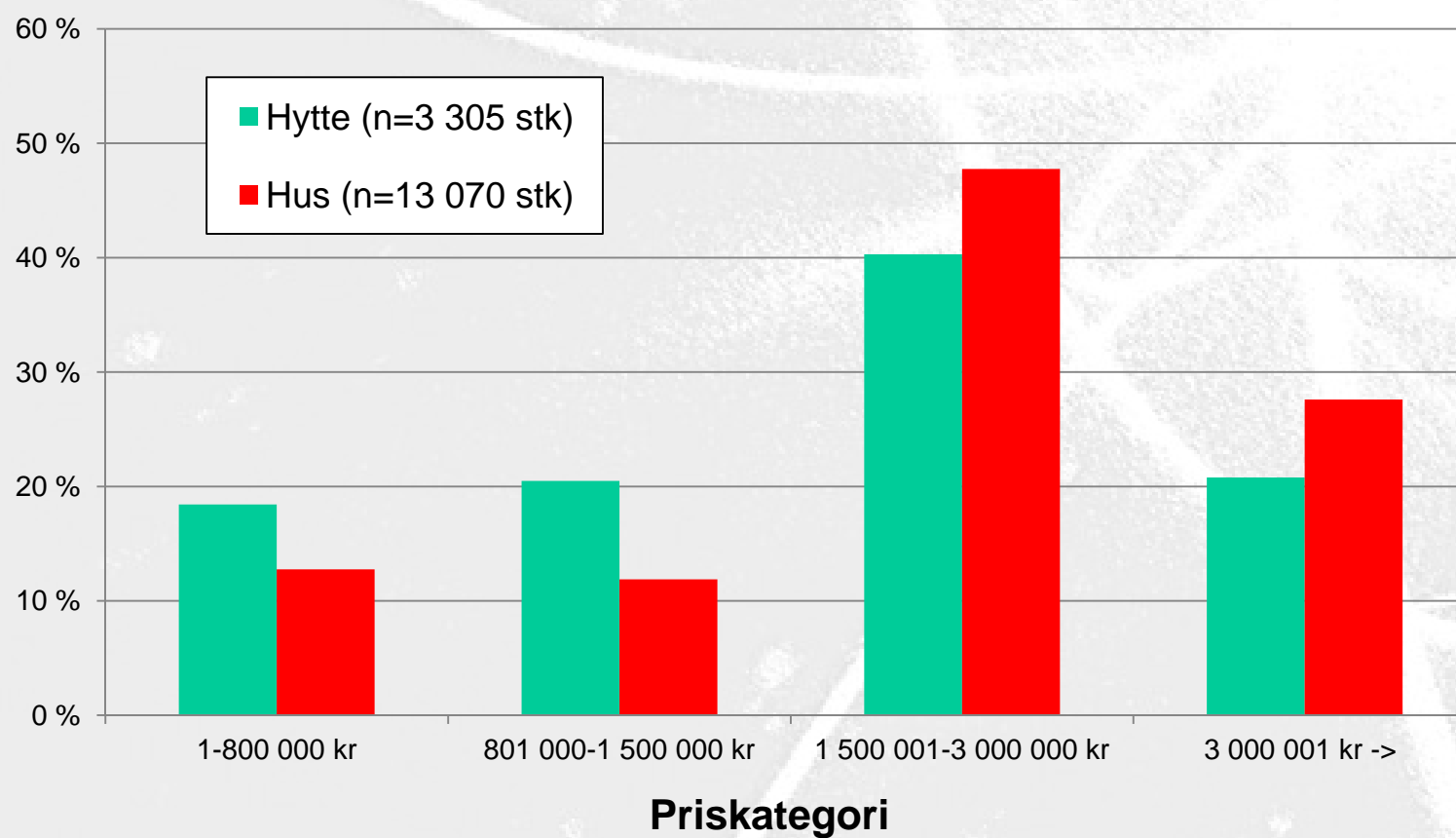
Kild: SSBs byggearealstatistikk

Fra hytter til "second homes" (1)

Kild: SSBs byggearealstatistikk

Fra hytter til "second homes" (2)

Kilde: www.finn.no (04.02.2012)

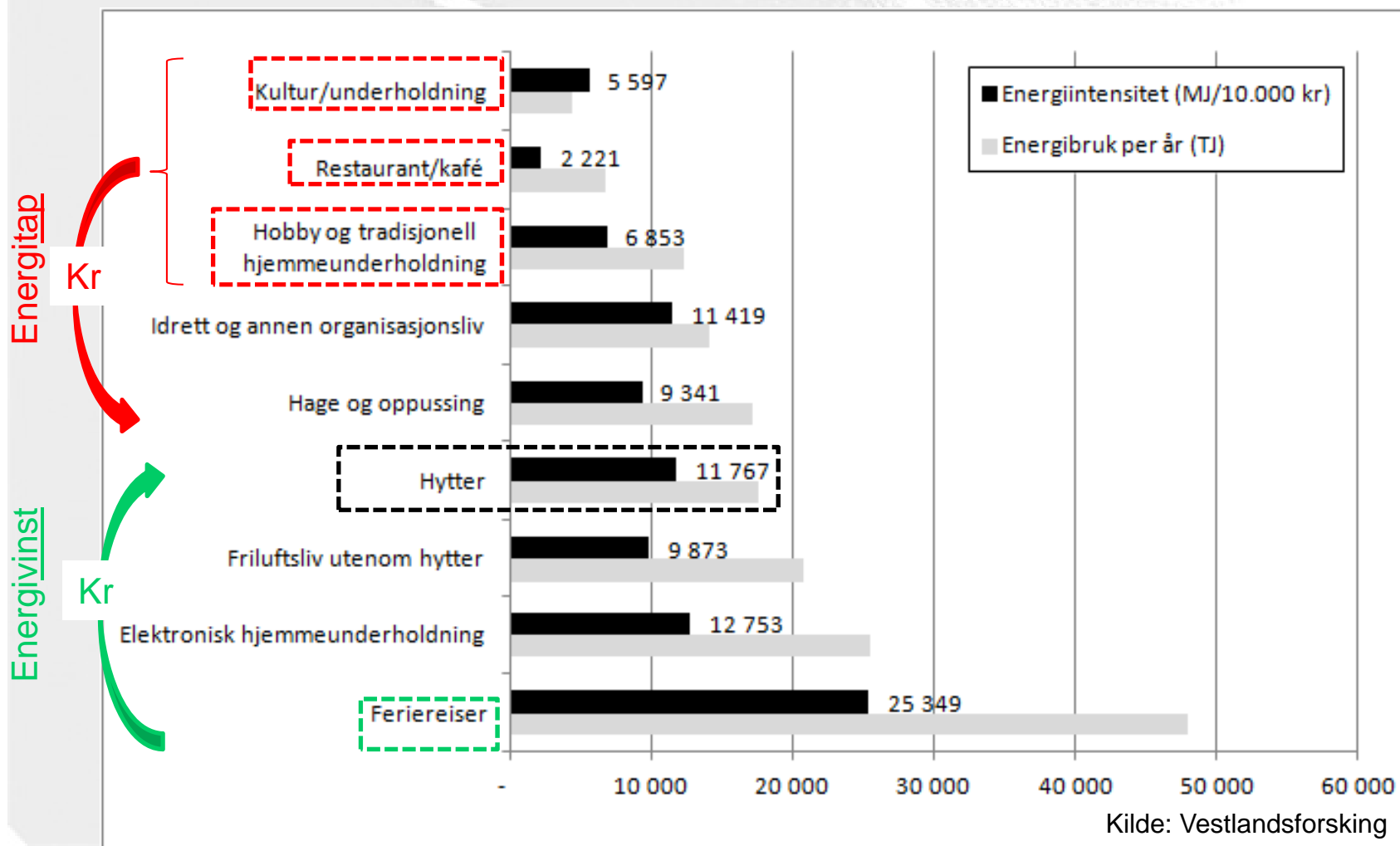
Drivere bak utviklingen

- **En endring i forestillingen om det enkle hyttelivet**
 - Fra “primitivt” til “behagelig”
- **En endring i forestillingen om hva hyttelivet skal representere av nytt i forhold til hverdagslivet**
 - Fra endring av materielle forhold til endring av sted
- **Lavt miljøfokus i hyttepolitikk i praksis?**
 - Eks ingen krav om transportreduserende arealplanlegging, sjelden kildesortering for hytterenasjon, lite tilbud om nye lavstandard hytter
- **Lavt miljøfokus når vi er på hytta?**
 - Tar vi fri fra våre miljøholdninger når vi er på hytta?

Hytteliv – også som del av bærekraftløsningen?

- **Direkte: Erstatning for mer miljøbelastende fritidsaktivitet?**
 - Hytteliv til erstatning for ”verstingen” i fritidssammenheng; lange feriereiser med fly
 - Utfordring: Hvordan sikre at hytteliv faktisk erstatter ”verstinger”?
- **Indirekte: Arena for læring av miljøvennlig adferd?**
 - ”Sakte tid”
 - Lavere innetemperatur
 - Kjøp av lokal og økologisk mat
 - Utfordring: Hvordan oppdage dette og hvordan ta det med seg tilbake til hverdagen?

Energiintensiteten i 2005

Bærekraftutfordringene i dagens "hyttepraksis"

- **Ikke de lokale miljøproblemene (men de kan være viktige i en annen og lokal kontekst!)**
 - Støy, tekniske inngrep som endrer landskapsbildet, utslipp av kloakk, motorferdsel i utmark utenom sårbare områder....
- **Ikke i seg selv at det bygges mange "hyttepalass" (men det kan være en økonomisk sårbar utbyggingsstrategi)**
 - Bærekraftproblemet er snarere at nordmenn har blitt så rike at mange har råd til å kjøpe slike hytter
- **Det som derimot er en bærekraftutfordring er følgende:**
 1. At hyttelivet er i ferd med å endre seg fra en arena for nøysomhet til en arena for overflod. Dermed reduseres muligheten for at hyttelivet kan bidra både direkte og indirekte til å endre folks forbruk i en mer bærekraftig retning
 2. At Norge mangler en tydelig nasjonal hyttepolitikk

Dagens hyttepolitikk

- **Omtalt i**

- 2005: Veilederen "Planlegging av fritidsbebyggelse", Miljøverndepartementet, T-1450
- 2006: "Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand", St.meld. nr. 26 (2006-2007), kapittel 5.3.7 "En nasjonal hyttepolitikk som sikrer miljø og omgivelser"

- **Mål**

1. Innskerpe kravet om bedre og mer miljøbasert planlegging og utbygging av fritidsbebyggelse overfor kommuner og regioner
2. Forbedre kompetansen i kommuner og planleggingsmiljøer om god og miljøriktig fritidsbebyggelse
3. Redusere økningen av energiforbruk i fritidsboliger gjennom innføring av energikrav til hytter og nye hjemler for energistyring i kommunale arealplaner

- **Status**

1. Noe innskjerping av krav – men er praksis endret?
2. Liten effekt av å tilføre kompetanse hvis problemet er mangel på adm. kapasitet?
3. Energibruken øker, både totalt og per m², selv om kravene er innskjerpet!

Strengere energikrav knyttet til hyttebruk?

- **Stasjonær energibruk**

- ”Regjeringen har innført energikrav for fritidsboliger over 150 m² tilsvarende boliger. For fritidsboliger mellom 50 og 150 m² er det innført minstekrav til isolasjon og tetthet” (St.meld. nr. 26 (2006-2007))
- Kravet for hytter over 150 m² omfatter **6 %** av hyttene som lå ute på www.finn.no den 06.02.2012!

- **Mobil energibruk**

- Ingen krav eller refleksjoner omkring fritidstransport i dagens nasjonale transport- og miljøpolitikk

Et mulig innhold i en ny bærekraftig hyttepolitikk

- **Lokale og regionale myndigheter**
 - Skifte fokus fra bygging av nye til drift av eksisterende hytter
 - Føre en restriktiv politikk når det gjelder å koble flere hytter til offentlig vann og nettstrøm
 - Integreere hytterrenovasjon i ordinære ordninger for kildesortering
- **Nasjonale myndigheter**
 - Gjøre prinsippet om transportreduserende arealplanlegging gjeldende også for fritidsbebyggelse
 - Stramme inn krav til energibruk for fritidsbebyggelse (bolig = hytte)

Takk for oppmerksomheten!

Carlo Aall
991 27 222
caa@vestforsk.no

Vestlandsforskning
Boks163
6851 Sogndal
www.vestforsk.no